

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІПП

Світлана КОНДРАТЮК



« 30 » серпень 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма бакалавр
(назва)

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІПП

« 30 » серпень 2023 р.

Голова Авдієв

Юлія БОНДАРЕНКО

доктор педагогічних наук, професор

Розробники:

РИЖАНОВА Алла Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

КЛОЧКО Олексій Олександрович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент



Анжела ПОЛЯНИЧКО

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ»**

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки	
I-й		I-й	
Семестр			
I-й		I-й	
Лекції			
30 год.		2 год.	
Практичні, семінарські			
38 год.		2 год.	
Самостійна робота			
80 год.	136 год.		
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Загальна кількість годин – 150	Вид контролю: залік		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія і практика волонтерського руху в Україні» спрямована на підготовку волонтерських лідерів, здатних очолювати волонтерський рух в регіонах. Основна мета даного курсу: вивчення теоретичних засад волонтерської діяльності, законодавче забезпечення волонтерства в Україні; навчити студентів розробляти і впроваджувати успішні волонтерські програми; формування практичних навичок організовувати волонтерські об'єднання, групи, команди; вивчення стилів роботи волонтерів.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія і практика волонтерського руху в Україні» має міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами: «Вступ до спеціальності та деонтологія»; «Інституційне забезпечення соціальної сфери»; «Соціальна педагогіка»; «Основи соціальної роботи»; «Інноваційні моделі надання соціальних послуг»; «Технології соціальної роботи»; «Технології соціальної допомоги» та іншими.

3. Програмні компетентності.

Програмні результати навчання за дисципліною.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом. ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів. СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей. СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад. СК 22. Здатність до соціально-педагогічної взаємодії з дітьми та молоддю.

<p>Нормативний зміст підготовки бакалавра, сформульовані у термінах результатів навчання (ПР)</p>	<p>ПР 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.</p> <p>ПР 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.</p> <p>ПР 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.</p> <p>ПР 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>ПР 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.</p> <p>ПР 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.</p> <p>ПР 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>ПР 25. Визначати зміст співпраці з дітьми та молоддю в різних соціокультурних середовищах.</p> <p>ПР 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.</p>
--	--

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили.
B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	Студент уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
F	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
FX	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Розподіл балів

Поточний контроль														Разом	Сума		
РОЗДІЛ 1.				РОЗДІЛ 2.													
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4	T 2.5	T 2.6	T 2.7	T 2.8	T 2.9	T 2.10	T 2.11	90	100	
Поточний контроль														10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	5	5	15				
Контроль самостійної роботи														10			
	2			2		2		2							2		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку/екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем по тестах, модульної контрольної роботи після засвоєння ними розділу, а також оцінювання ІНДЗ. За результатами суми усіх видів робіт виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Тема 1.1. «Волонтерство в інституційному просторі»: поняття волонтерства, портрет сучасного українського волонтера, зміст понять «волонтер», «волонтерський рух», «волонтерська робота», суб'єкти та об'єкти волонтерської роботи, ознаки і принципи волонтерської роботи, права і обов'язки волонтерів та волонтерських організацій. Ігрові техніки.

Тема 1.2. «Міжнародний волонтерський рух»: основні напрями діяльності міжнародних волонтерських організацій, форми та методи волонтерської роботи за кордоном; аналіз діяльності провідних міжнародних волонтерських організацій, які мають офіційні представництва, або здійснюють офіційну діяльність на території України.

Тема 1.3. «Благодійність і волонтерство у системі соціальної роботи»: поняття благодійності; види, форми та напрями благодійної діяльності; поняття милосердя; поняття благодійних організацій, їх класифікація; аналіз професійної

діяльності благодійних фондів та організацій України; взаємозв'язок понять «благодійність» і «волонтерство».

Тема 1.4. «Процедура створення волонтерської програми. Компоненти волонтерської програми. Шляхи залучення грантодавців до співробітництва (фінансування)»: різновиди центрів волонтерського руху в Україні, складові волонтерської програми.

Розділ 2. ВОЛОНТЕРСТВО У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ

Тема 2.1. «Особливості залучення потенційних волонтерів. Стилї роботи волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проєктів. Ризики волонтерської діяльності, шляхи їх попередження та подолання»: людські ресурси у волонтерській роботі, характеристика груп добровільних помічників, організація волонтерської роботи в умовах громадських об'єднань.

Тема 2.2. «Волонтерство Товариства Червоного Хреста України»: історія створення організації Червоного Хреста; діяльність осередків товариства Червоного Хреста в країнах світу (на вибір кілька країн); специфіка та особливості діяльності Товариства Червоного Хреста України; досвід роботи Товариства Червоного Хреста в Сумській області.

Тема 2.3. «Волонтерська допомога бездоглядним та безпритульним громадянам»: поняття «бездоглядні діти», «діти вулиці»: причини, класифікація, особливості, державна допомога; поняття «безпритульності»; характеристика осіб без визначеного місця проживання: причини, особливості, державна допомога.

Тема 2.4. «Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку у громаді»: специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку, гендерні особливості, психологічна готовність волонтерів до роботи з людьми похилого віку.

Тема 2.5. «Волонтерська робота у закладах паліативної допомоги»: поняття паліативної допомоги; клієнти закладів паліативної допомоги; діяльність хоспісів; волонтерська допомога невиліковно хворим пацієнтам.

Тема 2.6. «Військове волонтерство»: загальна характеристика волонтерських організацій України, що допомагають військовим, аналіз досвіду діяльності сумських військових волонтерів.

Тема 2.7. «Вулична робота волонтерів з дітьми»: основні напрями вуличної роботи волонтерів з дітьми, особливості роботи волонтерів з дітьми різного віку, гендерні особливості, головні засади організації волонтерської

роботи з дітьми, загальна характеристика гри, проведення тематичних акцій та заходів з дітьми (аніматори, аквагрим, руханки), мережеві ігри та розваги у волонтерській практиці, досвід використання глобальних рольових ігор у волонтерській роботі.

Тема 2.8. «Зелена» соціальна робота у громаді»: проаналізувати поняття, ознаки, особливості «зеленої» соціальної роботи.

Тема 2.9. «Підготовка волонтерів до роботи у службі «Телефон довіри»»: головні принципи і засади роботи «телефону довіри», основні правила роботи, переваги і ризики «телефону довіри».

Тема 2.10. «Визначення основних потреб громади»: поняття і види громад, визначення і вивчення основних потреб громади, робота волонтерів по визначенню основних потреб громади (за місцем проживання / по м. Суми).

Тема 2.11. «Волонтерські акції та заходи у громаді»: аналіз волонтерських акцій, заходів, подій у громаді за місцем проживання; волонтерство у картинках.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	кон	ср		о	лек	пр	кон
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1.										
ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ										
Тема 1.1. «Волонтерство в інституційному просторі».	13	6	2		5	12	2	2		
Тема 1.2. «Міжнародний волонтерський рух».	9		2		7	9				10
Тема 1.3. «Благодійність і волонтерство у системі соціальної роботи».	9	2	2		5	9				10
Тема 1.4. «Процедура створення волонтерської програми. Компоненти волонтерської програми. Шляхи залучення грантодавців до співробітництва (фінансування)».	4	2	2		-	9				10
Розділ 2.										
ВОЛОНТЕРСТВО У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ										
Тема 2.1. «Особливості залучення потенційних волонтерів. Стили роботи волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проектів. Ризики волонтерської діяльності, шляхи їх попередження та подолання».	9		2		7	9			2	10
Тема 2.2. «Волонтерство Товариства Червоного Хреста України».	9	2	2		5	9				10
Тема 2.3. «Волонтерська допомога бездоглядним та безпритульним громадянам»	9		2		7	9				10
Тема 2.4. «Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку у громаді».	13	4	4		5	9				10
Тема 2.5. «Волонтерська робота у закладах паліативної допомоги».	9		2		7	9				10

Тема 2.6. «Військове волонтерство».	11	4	2		5	13				10
Тема 2.7. «Вулична робота волонтерів з дітьми».	13	4	4		5	13				10
Тема 2.8. «Зелена» соціальна робота у громаді».	9	2	2		5	9				10
Тема 2.9. «Підготовка волонтерів до роботи у службі «Телефон довіри».	9	2	2		5	9				10
Тема 2.10. «Визначення основних потреб громади».	13	2	4	2	5	13				10
Тема 2.11. «Волонтерські акції та заходи у громаді».	11		4		7	9				6
Усього годин	150	30	38	2	80	150	2	2	2	136

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. «Волонтерство в інституційному просторі»: поняття волонтерства, портрет сучасного українського волонтера, зміст понять «волонтер», «волонтерський рух», «волонтерська робота», суб'єкти та об'єкти волонтерської роботи, ознаки і принципи волонтерської роботи, права і обов'язки волонтерів та волонтерських організацій. Ігрові техніки.	6	2
2	Тема 1.3. «Благодійність і волонтерство у системі соціальної роботи»: поняття благодійності; види, форми та напрями благодійної діяльності; поняття милосердя; поняття благодійних організацій, їх класифікація; аналіз професійної діяльності благодійних фондів та організацій України; взаємозв'язок понять «благодійність» і «волонтерство».	2	
3	Тема 1.4. «Процедура створення волонтерської програми. Компоненти волонтерської програми. Шляхи залучення грантодавців до співробітництва (фінансування)»: різновиди центрів волонтерського руху в Україні, складові волонтерської програми.	2	
4	Тема 2.3. «Волонтерство Товариства Червоного Хреста України»: специфіка та особливості діяльності Товариства Червоного Хреста України; досвід роботи Товариства Червоного Хреста в Сумській області.	2	
5	Тема 2.4. «Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку у громаді»: специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку, психологічна готовність волонтерів до роботи з людьми похилого віку.	4	
6	Тема 2.6. «Військове волонтерство»: загальна характеристика волонтерських організацій України, що допомагають військовим, аналіз досвіду діяльності сумських військових волонтерів.	4	
7	Тема 2.7. «Вулична робота волонтерів з дітьми»: основні напрями вуличної роботи волонтерів з дітьми, головні засади організації волонтерської роботи з дітьми, загальна характеристика гри, проведення тематичних акцій та заходів з дітьми (аніматори, аквагрим, руханки), мережеві ігри та розваги у волонтерській практиці, досвід використання глобальних рольових ігор у волонтерській роботі.	4	

8	Тема 2.8. «Зелена» соціальна робота у громаді»: проаналізувати поняття, ознаки, особливості «зеленої» соціальної роботи.	2	
9	Тема 2.9. «Підготовка волонтерів до роботи у службі «Телефон довіри»: головні принципи і засади роботи «телефону довіри», основні правила роботи, переваги і ризики «телефону довіри».	2	
10	Тема 2.10. «Визначення основних потреб громади»: поняття і види громад, визначення і вивчення основних потреб громади, робота волонтерів по визначенню основних потреб громади.	2	
Разом		30	2

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. «Волонтерство в інституційному просторі».	2	2
2	Тема 1.2. «Міжнародний волонтерський рух».	2	
3	Тема 1.3. «Благодійність і волонтерство у системі соціальної роботи».	2	
4	Тема 1.4. «Процедура створення волонтерської програми. Компоненти волонтерської програми. Шляхи залучення грантодавців до співробітництва (фінансування)»	2	
5	Тема 2.1. «Особливості залучення потенційних волонтерів. Стили роботи волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проєктів. Ризики волонтерської діяльності, шляхи їх попередження та подолання».	2	2конс
6	Тема 2.2. «Волонтерство Товариства Червоного Хреста України».	2	
7	Тема 2.3. «Волонтерська допомога бездоглядним та безпритульним громадянам»	2	
8	Тема 2.4. «Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку у громаді».	4	
9	Тема 2.5. «Волонтерська допомога у закладах паліативної допомоги».	2	
10	Тема 2.6. «Військове волонтерство».	2	
11	Тема 2.7. «Вулична робота волонтерів з дітьми».	4	
12	Тема 2.8. «Зелена» соціальна робота».	2	
13	Тема 2.9. «Підготовка волонтерів до роботи у службі «Телефон довіри».	2	
14	Тема 2.10. «Визначення основних потреб громади».	4 +	

		2конс	
15	Тема 2.11. «Волонтерські акції та заходи у громаді».	4	
Разом		38	2

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. «Волонтерство в інституційному просторі».	5	
2	Тема 1.2. «Міжнародний волонтерський рух».	7	10
3	Тема 1.3. «Благодійність і волонтерство у системі соціальної роботи»	5	10
4	Тема 1.4. «Процедура створення волонтерської програми. Компоненти волонтерської програми. Шляхи залучення грантодавців до співробітництва (фінансування)».	-	10
5	Тема 2.1. «Особливості залучення потенційних волонтерів. Стили роботи волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проєктів. Ризики волонтерської діяльності, шляхи їх попередження та подолання».	7	10
6	Тема 2.2. «Волонтерство Товариства Червоного Хреста України».	5	10
7	Тема 2.3. «Волонтерська допомога бездомним та бездоглядним громадянам».	7	10
8	Тема 2.4. «Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку».	5	10
9	Тема 2.5. «Волонтерська робота у закладах паліативної допомоги».	7	10
10	Тема 2.6. «Військове волонтерство».	5	10
11	Тема 2.7. «Вулична робота волонтерів з дітьми».	5	10
12	Тема 2.8. «Зелена» соціальна робота».	5	10
13	Тема 2.9. «Підготовка волонтерів до роботи у службі «Телефон довіри».	5	10
14	Тема 2.10. «Визначення основних потреб громади».	5	10
15	Тема 2.11. «Волонтерські акції та заходи у громаді».	7	6
Разом		80	136

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бондаренко А., Вдовцов Ю. Посібник по роботі з волонтерами. Київ, 2021. 164 с. Режим доступу: https://caritas.ua/wp-content/uploads/2022/02/5_ukr_digital_whole.pdf
2. Вашкович В. В. Посібник волонтера / В. В. Вашкович, О.Ю. Василенко, Т. О. Карабін, Я. В. Лазур, В. В. Манзюк, В. М. Рошканюк. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с. Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51018/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0.pdf>
3. Волонтери в соціальній роботі / Упор. : О. Главник, Н. Романова, Т. Друженко. К. : Главник, 2006. 128 с.
4. Волонтерський менеджмент : помічник / упор. Ю. Мартинова. К. : Центр волонтеріату «Добра воля», 2010. 110 с.
5. Волонтерський рух в Україні : тенденції розвитку / Вайнола Р. Х., Капська А. Й., Комарова Н. М. та ін. К. : Академпрес, 1999. 12 с.
6. Калениченко Р. А. Волонтерство в соціальній роботі: Навч. посіб. К.: КиМУ, 2008. 86 с. Режим доступу: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/635681/mod_resource/content/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D0%B2%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D0%B9%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D1%96.pdf
7. Лях Т.Л. Методика організації волонтерських груп : навч. посіб. К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 160 с.
8. Маккарлі С. Управління діяльністю волонтерів. Як залучити громадськість до вирішення проблем суспільства / С. Маккарлі, Р. Лінч ; пер. з англ. О. Винничук. К. : Ресурсний центр розвитку громадських організацій «Гурт», 1998. 160 с. 29
9. Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / За ред. Т. Л. Лях; авт.-кол. : З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін. К. : Версо-04, 2012. 288 с. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3486/1/T_LYAKH_MVGVADZ_KSP&SR_IL.PDF
10. Менеджмент волонтерських програм: посібник для підготовки менеджерів волонтерських програм / За заг. ред. Т.І. Сила, Т.Л. Лях; авт. кол.: Т. Журавель, Т. Лях, К. Пуха та ін. К.: ФОП Буря О.Д., 2020. 174 с. Режим доступу: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UA-UNDP-volunteering-programmes.pdf>
11. Харченко С. Я. Історія, теорія та практика волонтерського руху в Україні : наук.-навч.-метод. посіб. / С. Я. Харченко, О. П. Песоцька, В. О. Кратінова

та ін.; ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка», Н.-д. центр пробл. соц. педагогіки та соц. роботи АПН України і Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2008. 319 с.

12. Школа волонтерів : навчальний посібник / За заг. ред. Г. С. Скитьової. Авторський колектив : Брик Я. А., Говорун Н. В., Дементьєв В. В., Лащук О. М., Мельник О. В., Потій О. В., Скитьова Г. С., Тищенко М. П. К: 2016. 166 с. Режим доступу: <http://poruch.ua/wp-content/uploads/2017/01/Posibnik-VGO-PORUCH.pdf>

Додаткові:

1. Kushnirovich N., Ribovsky D. Determinants of volunteering and charitable giving. Екон. вісн. Донбасу. 2012. № 4. С. 205–213.
2. Агарков О. А. Волонтерство як форма діяльності соціальної служби вищого навчального закладу. Нова парадигма. 2013. Вип. 118. С. 179–189. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nopa_2013_118_20
3. Андрушків Б., Шерстюк Р. Волонтерство, як прояв доброї волі, можливе у всіх сферах суспільного життя, у тому числі і в економічній науці! Вісн. екон. науки України. 2015. № 2. С. 175–179. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2015_2_34
4. Аніщенко А. П. Волонтерство у паліативній допомозі як засіб соціалізації молоді. Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Пед. науки. 2012. № 22, ч. 6. С. 211–216. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22\(6\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22(6))
5. Антонова О. Р. Особливості функціонування сімейного волонтерства в Україні. Держава та регіони. Серія : Держ. упр. 2016. Вип. 1. С. 31–36.
6. Балашов Е. Міжнародні студентські волонтерські обмінні програми як засіб самореалізації студентів. Нова пед. думка. 2012. № 1. С. 102–106.
7. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методологічні основи : монографія. М-во освіти і науки України ; Ін-т проблем виховання Академії педагогічних наук. – К. : Наук. світ, 2006. – 363 с.
8. Безпалько О. В. Підготовка волонтерів до роботи з дітьми обмежених функціональних можливостей : метод. реком. до проведення тренінгових занять / О. В. Безпалько, С. В. Едель. К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2001. 32 с.
9. Бєлишев О. В. Волонтерство у світі інформаційних технологій: поняття, характерні особливості та види. Філософські обрії. – 2019. – Вип. 42. – С. 180–184. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FiloFilo_2019_42_46
10. Беспалова К. О. Мотиваційні аспекти волонтерства: досвід західних країн. Вісн. Нац. техн. ун-ту України «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2012. № 3. С. 67–71.
11. Благодійність в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст.: ретроспективний аналіз : матеріали міжнар. конф. «На шляху до довіри у суспільстві: благодійність в українській громаді», (Київ, 20–22 черв. 2005 р.) / за ред. О. М. Донік. К. : USAID, 2005. 123 с.

12. Бондар А. С., Петренко І. В. Роль спортивного волонтерства у житті студентів вищих навчальних закладів. Слобожан. наук.-спорт. вісн. 2015. № 6. С. 40–43.
13. Бондаренко З. П. Зміст та технології підготовки студентів до волонтерської роботи. Соціальна педагогіка : теорія та практика. 2009. № 2. С. 37– 50.
14. Бондаренко З. П. Модель організації волонтерської роботи в умовах вищого навчального закладу. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2007. № 4. С. 50–59.
15. Бондаренко З. П. Опорний конспект лекцій до спецкурсу «Соціально-педагогічні основи волонтерської роботи». Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2010. 64 с.
16. Бондаренко З. П. Організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Бондаренко Зоя Петрівна. К., 2008. 247 с.
17. Бондаренко З. П. Соціально-педагогічне волонтерство як бренд сучасної студентської молоді. Вісн. Ун-ту ім. Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. 2019. № 2. С. 130–137. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduep_2019_2_17
18. Борецька Н. П., Крапівіна Г. О. Подолання бідності у світі та в Україні: сучасний стан (на прикладі НФЗ «волонтерство» та «волонтуризм»). Економ. вісн. Донбасу. 2021. № 1. С. 146–153. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2021_1_18
19. Бриндіков Ю. Л. Волонтерство як елемент соціальної роботи. Зб. наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Серія : Соціально-педагогічна. 2016. Вип. 27. С. 23–32. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_sp_2016_27_5
20. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : курс лекцій для вищ. навч. закл. К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2008. 152 с.
21. Ващенко І. В., Трубнікова О. А. Волонтерство як соціально-психологічна умова реалізації проектів розвитку локальної спільноти. Вісн. Нац. ун-ту оборони України. 2011. Вип. 5. С. 99–105. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaou_2011_5_21
22. Веденєєв Д. В., Турчак О. В. Волонтерський рух в Україні в ході російсько-української війни: ризики праці та форми державного і громадського визнання. Військ.-наук. вісн. 2018. Вип. 30. С. 206–216. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnv_2018_30_20
23. Войцях Т. В. Волонтерство як інноваційна форма в діяльності спеціалістів психологічної служби. Пед. вісн. 2011. № 3. С. 50–53.
24. Волковницька Т. М. Волонтерська діяльність як метод підготовки фахівців соціальної сфери. Проблеми соц. Роботи : філософія, психологія, соціологія. 2012. № 1. С. 144–149.
25. Волонтер. Хто він?: узагальнюючий досвід : метод. реком. для соц. працівн. та волонтер. / уклад.: О. Г. Сідько, Л. В. Комісарова, С. А. Ястремська та ін. Миколаїв : Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації : Миколаївський ОЦССМ, 2001. 25 с.

26. Волонтери в соціальній роботі / упоряд.: О. Главник, Н. Романова, Т. Дружченко. К. : Главник, 2006. 128 с. (серія «Б-чка соціального працівника»).
27. Волонтери: сила добра / під ред. : Т. П. Булата, М. В. Нестребчука, В. Д. Ритенко. К. : Кур'єр ЮНЕСКО, 2001. Вип. 7–8. 163 с.
28. Волонтерство як ресурс соціальної роботи у громаді : зб. ст. міжнар. наук. конф. для студ. та аспір. «Обличчя соціальної держави» в рамках проекту «Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям у громаді», (Київ, 22– 23 берез. 2006 р.) / упор. Т. Л. Лях ; передм. Т. П. Басюк. К. : Християнський дитячий фонд, 2006. 96 с.
29. Волонтерство: poradnik для організатора волонтерського руху / О. В. Безпалько, Н. В. Заверико, І. Д. Зверєва та ін. ; уклад. Т. Л. Лях. К. : ВГЦ «Волонтер», 2001. 176 с.
30. Волонтерська служба недержавної організації соціальної сфери : зб. матеріалів / О. Стецьков, Н. Майорова, В. Шелковнікова та ін. ; під ред. Р. Кравченко ; Благодійне товариство допомоги інвалідам та особам з інтелектуальною недостатністю «Джерела». К. : Сфера, 2000. 92 с.
31. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / Вайнола Р. Х., Капська А. Й., Комарова Н. М. та ін. К. : Академпрес, 1999. 112 с.
32. Все вирішує ... співпраця : посіб. для громадських організацій / пер. з англ. О. Олександрової, Г. Грінкевич ; Ресурсний центр розвитку громадських організацій «Гурт». К. : Академія, 2000. 167 с. (Бібліотека РЦ «Гурт»).
33. Говоруха Н. Волонтерство як платформа соціальних перетворень. Пед. Процес : теорія і практика. 2019. Вип. 3–4. С. 24–30. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2019_3-4_5
34. Голованова Т. П. Волонтерство в соціальній роботі як феномен цивілізованого суспільства / Т. П. Голованова, Ю. А. Гапон. Запоріжжя : ЗДУ, 1996. 225 с.
35. Головатий М. Ф. Соціальна політика і соціальна робота : термінол.-понят. словник. К. МАУП, 2005. 560 с.
36. Голубенко Т. О. Волонтерство як інструмент соціального виховання студентської молоді в умовах вищого навчального закладу. Наук. часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 11 : Соціальна робота. Соціальна педагогіка. 2018. Вип. 24 (1). С. 151–158. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_011_2018_24\(1\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_011_2018_24(1)_24)
37. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
38. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи в Україні : конспект лекцій. Тернопіль : ТАНГ, 2001. 68 с.
39. Грига І., Бриджовата О. Чинники виникнення психологічних проблем у волонтерів та шляхи оптимізації їхньої роботи. Наукові записки : зб. наук. пр. / Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». К. : Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія», 1999. – Вип. 7. Політологія, соціологія. С. 67–79.

40. Гук О. Волонтерство як складова соціально-педагогічної діяльності з молоддю. Молодь і ринок. 2017. № 1. С. 74–77. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2017_1_18
41. Демчук В. С. Дайджест опитувань U-Report: I квартал 2022 р. (національне кіно, цифрові професії, молодь в умовах війни: безпека та волонтерство, фінансова допомога). соціум. 2022. № 1. С. 123–134.
42. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку / Керівник авт. кол.: С. В. Толстоухова; В. В. Багай, В. І. Вакуленко, З. Г. Зайцева та ін, К. : Академпрес, 1999. 112 с.
43. Добровіцька О. О. Волонтерство у інклюзивному середовищі як педагогічна умова підготовки до професійної діяльності соціальних працівників. Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. 2019. Вип. 1. С. 59–62. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2019_1_13
44. Жужа Л. О. Волонтерство АТО як політичний інститут: сутність та вплив на громадянське суспільство України. Сучасне сусп-во. Вип. 1 (1). С. 38–49. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2015_1
45. Жужа Л. О. Волонтерський рух у контексті антитерористичної операції в Україні: політологічний вимір : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Л. О. Жужа; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2016. 19 с.
46. Зубчевська С. В. Волонтерство як важливий складник організації позааудиторної роботи зі студентською молоддю коледжу. Зб. наук. пр. Херсон. держ. ун-ту. Педагогічні науки. 2017. Вип. 80 (1). С. 230–234. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_80\(1\)_48](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_80(1)_48)
47. Ілейжер Р. Волонтерство в Долинській ЦРБ Івано-Франківської області. Бібл. планета. 2012. № 4. С. 17–18. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bp_2012_4_8
48. Коваль Г. В. Волонтерство як складний соціально-психологічний феномен. Технології розвитку інтелекту. 2017. Т. 2 Вип. 6. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2017_2_6_4
49. Коваль Г. В. Організованість діяльності як критерій класифікації волонтерства. Психол. перспективи : зб. наук. пр. 2017. Вип. 30. С. 63–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppst_2017_30_8
50. Кокорський В. Ф., Кокорська О. І. Динаміка генералізованої довіри і волонтерство в Україні після Революції Гідності. Політичне життя. 2018. № 3. С. 96–100. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2018_3_18
51. Колб О. Г., Пирожик О.В. Депутатське «волонтерство» як корупційний чинник в органах місцевого самоврядування та одна із загроз національній безпеці України. Вісн. Пенітенціар. асоц. Укр. 2020. № 4. С. 22–33. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bpau_2020_4_4
52. Колесников К. М. Бюджет війни: між волонтерством і фіском. Фінансування війни в античних державах Північного Причорномор'я. Історія торгівлі, податків та мита. 2015. № 1. С. 51–65. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/itpm_2015_1_6

53. Котелевець А. Волонтерство онлайн: виклики сьогодення. Соц. робота та соц. освіта. 2021. Вип. 1. С. 98–104. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/srso_2021_1_12
54. Крапівіна Г. О. Волонтерство та волонтуризм: нестандартні форми зайнятості в туризмі. Екон. вісн. Донбасу. 2018. № 2. С. 175–182.
55. Крапівіна Г. О. Волонтерство: інноваційна форма соціально-трудових відносин та нестандартна форма зайнятості. Вісн. Донец. ун-ту економіки та права. 2013. № 1. С. 70–78. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduetp_2013_1_13
56. Кудря М. В. Теоретико-методологічні засади дослідження волонтерства як інституту громадянського суспільства. Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Серія : Політ. науки. 2016. № 2. С. 38–42.
57. Ларіонова Н., Кратінова В., Караман О. Історико-феноменологічний волонтерства. Соціальна педагогіка : теорія та практика. 2007. № 3, С. 99–105.
58. Людоговська К. В. , Буряк Д. І. Дайджест опитувань U-Report: III квартал 2021 р. (екологія та використання пластикових пакетів, волонтерство, конфлікти в соцмережах). Укр. соціум. 2021. № 3. С. 152–160. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2021_3_11
59. Мельничук Г. Волонтерство та його розвиток в умовах вищого навчального закладу. Вісн. Львів. нац. акад. мистецтв. 2017. Вип. 33. С. 271–276. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnam_2017_33_30
60. Нестеренко Є. О., Людоговська К. В. Дайджест опитувань U-Report: III квартал 2020 р. (турбота молоді про здоров'я, дистанційне навчання та робота під час пандемії, волонтерство під час карантину, участь молоді у місцевих виборах). Укр. соціум. 2020. № 3. С. 157–170. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2020_3_13
61. Нефьодова К. А. Корпоративне волонтерство як складова соціальної відповідальності бізнесу. Соціально-трудові відносини: теорія та практика. 2016. № 1. С. 292–300. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvttp_2016_1_35
62. Ніцполь С. І., Нестеренко Є. О. Актуальні опитування: студентське самоврядування, волонтерство, гендерна рівність. Укр. соціум. 2018. № 1. С. 112–119. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2018_1_10
63. Пасічна Т. С. Волонтерство як форма виховання в учнів ціннісного ставлення до праці . Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2016. Вип. 20 (2). С. 110–120. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2016_20\(2\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2016_20(2)_12)
64. Перетяцько В. А. Волонтерство та формування духовних цінностей і ціннісних орієнтацій. Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психол. науки. 2014. Вип. 43. С. 386–393. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_012_2014_43_59
65. Петренко І., Гант О., Бондар А. Комунікативна компетентність спортивних волонтерів. Слобожан. наук.-спорт. вісн. 2017. № 1. С. 84–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snsv_2017_1_16

66. Пижук В. В. Волонтерство як вид громадської діяльності та його роль у формуванні громадянськості старшокласників. Актуал. проблеми держ. упр., педагогіки та психології. 2015. Вип. 1. С. 60–63. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdytp_2015_1_19
67. Плахова О. М. Корпоративне волонтерство як прояв соціальної відповідальності бізнесу. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. 2014. Вип. 20. С. 263–266. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mtpsa_2014_20_45
68. Погрібна В. Л. Волонтерство як соціокультурний феномен: епістемологічні та аксіологічні аспекти аналізу. Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2015. № 4. С. 185–196. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2015_4_19
69. Порадник для волонтера. «Досвід та висновки з реалізації програми «Волонтерство понад кордонами – ваші та наші успіхи» / опрацювання : Моніка Домінік, переклад : Олена Яремко. Львів: «Білограй», 2004. 22 с.
70. Прохорова А. А. Особливості волонтерської діяльності під час подій Майдану 2013–2014 рр. Укр. соціум. 2017. № 4. С. 45–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2017_4_6
71. Пьонтковська К. Волонтерство як багатоаспектне суспільне явище в гуманістичній суспільній демократії. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2014. Вип. 17. С. 105–109. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2014_17_22
72. Романовська Л. І. Волонтерство як засіб професійної соціалізації майбутніх соціальних працівників. Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. 2013. № 1. С. 77–82. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUPed_2013_1_16
73. Сидоренко С. В. Волонтерство як суб'єкт глобально-мережевого громадянського суспільства в контексті сучасних соціополітичних трансформацій. Гуманітар. вісн. Запоріж. держ. інженер. акад. 2015. Вип. 61. С. 167–174. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2015_61_19
74. Сирцова О. М. Допомога населення воїнам, членам їх сімей та постраждалим особам на Запоріжжі у 1914–1916 та 2014–2016 рр.: порівняльний аналіз. Наук. пр. іст. ф-ту Запоріж. нац. ун-ту. 2017. Вип. 47. С. 203–208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npifznu_2017_47_41
75. Слівінська Н. Корпоративне волонтерство: перспективи розвитку в Україні. Регіон. аспекти розвитку продуктив. сил України. 2015. Вип. 20. С. 91–94. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rarpsu_2015_20_19
76. Соціальна педагогіка : підручник / за заг. ред. проф А. Й. Капської. К. : Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.
77. Соціальна політика щодо тяжкохворих (невиліковних) громадян: громадськість та опікунські (наглядові) ради як інструмент залучення додаткових ресурсів для діяльності закладів соціального захисту та

- охорони здоров'я : матеріали III щоріч. наук.-практ. конф., 26 берез. 2014 р., Київ / Асоц. паліат. та хоспіс. допомоги. Київ : Талком, 2014. 129 с.
78. Соціальна педагогіка: теорія і технології : підручник / за заг. ред. І. Д. Зверевої. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
79. Соціальна робота в Україні: перші кроки / під редакцією В. Полтавця. К. : Видавничий дім «КМ Асадетіа», 2000. 236 с.
80. Соціолого-педагогічний словник / за ред. В. В. Радула. К. : ЕксОб, 2004. 304 с.
81. Технологізація волонтерської роботи у сучасних умовах / за ред. проф. А. Й. Капської. К., 2001. 140 с.
82. Ткачук Т. С. Ціннісно-гуманістичний потенціал волонтерства. Наука і освіта. 2011. № 2. С. 52–55.
83. Толмачова І. А. Сучасний етап наукового осмислення поняття «благодійництво». Вісн. Держ. акад. керів. кадрів культури і мистец. 2008. № 1. С. 109–113.
84. Томчук О. А. Вагомий внесок волонтерів у висвітленні історії сучасної російсько-української війни / О. А. Томчук // Військ.-наук. вісн. – 2018. – Вип. 30. – С. 248–252. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnv_2018_30_23
85. Фоміна О. О., Оленцевич Н. В. Альтруїзм і волонтерство: аспекти взаємозв'язку у соціальній поведінці. Укр. соціум. 2021. № 2. С. 167–182. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2021_2_13
86. Форми і методи соціальної роботи в системі центрів соціальних служб для молоді / за загальною ред. С. В. Толостоухової, І. М. Пінчук. К. : УДЦССМ, 2000. 128 с.
87. Харченко С. Я. Історія, теорія та практика волонтерського руху в Україні : наук.-навч.-метод. посіб. / С. Я. Харченко, О. П. Песоцька, В. О. Кратінова та ін.; ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка», Н.-д. центр пробл. соц. педагогіки та соц. роботи АПН України і Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2008. 319 с.
88. Чайка І. Ю. Волонтерство: сутність феномена та особливості його функціонування в сучасній Україні / І. Ю. Чайка // Грані. – 2017. – Т. 20, № 7. – С. 72–79. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2017_20_7_10
89. Шевчук О. В., Старик О. В. Волонтерство як соціально-психологічна характеристика особистості. Габітус. 2021. Вип. 22. С. 25–28. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2021_22_5

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Конспекти лекцій.
2. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських (практичних) занять.
3. Комплексні контрольні роботи.
4. Електронні презентації до лекційних занять.

5. Навчальні відео, документальні та авторські програми.

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських (практичних) занять

Семінарське заняття №1

Тема 1.1. «Волонтерство в інституційному просторі» (2 години)

Мета вивчення: ознайомити студентів із теоретико-методологічними засадами волонтерства в Україні.

Теоретичні питання:

1. Поняття волонтерства, портрет сучасного українського волонтера.
2. Зміст понять «волонтер», «волонтерський рух», «волонтерська робота».
3. Суб'єкти та об'єкти волонтерської роботи.
4. Ознаки і принципи волонтерської роботи
5. Права і обов'язки волонтерів та волонтерських організацій.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №2

Тема 1.2. «Міжнародний волонтерський рух» (2 години)

Мета вивчення: ознайомити студентів із міжнародним досвідом волонтерського руху.

Теоретичні питання:

1. Основні напрями діяльності міжнародних волонтерських організацій.
2. Форми та методи волонтерської роботи за кордоном.
3. Особливості волонтерського руху в країнах Європейського Союзу.
4. Особливості волонтерства США.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №3

Тема 1.3. «Благодійність і волонтерство у системі соціальної роботи» (2 години)

Мета вивчення: ознайомити із поняттям, основними напрямками благодійної діяльності; діяльністю благодійних фондів та організацій.

Практичні завдання:

1. Досвід діяльності благодійних організацій та фондів України (підготувати у формі електронної презентації).
2. Досвід діяльності благодійних організацій та фондів Сумщини (підготувати у формі електронної презентації).

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №4

Тема 1.4. «Процедура створення волонтерської програми»

(2 години)

Мета вивчення: ознайомити студентів із головними особливостями процедури створення волонтерської програми.

Теоретичні питання:

1. Компоненти і складові волонтерської програми.
2. Шляхи залучення грантодавців до співробітництва (фінансування).
3. Різновиди центрів волонтерського руху в Україні.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №5

Тема 2.1. «Особливості залучення потенційних волонтерів. Стили роботи волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проектів. Ризики волонтерської діяльності, шляхи їх попередження та подолання»

(2 години)

Мета вивчення: ознайомити студентів із головними особливостями залучення потенційних волонтерів; із ресурсним забезпеченням волонтерської діяльності.

Теоретичні питання:

1. Людські ресурси у волонтерській роботі.
2. Характеристика груп добровільних помічників.
3. Організація волонтерської роботи в умовах громадських об'єднань.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №6

Тема 2.2. «Волонтерство Товариства Червоного Хреста України»

(2 години)

Мета вивчення: ознайомити зі специфікою та особливостями діяльності Товариства Червоного Хреста України.

Теоретичні питання:

1. Історія створення організації Червоного Хреста.
2. Діяльність осередків товариства Червоного Хреста в країнах світу (на вибір кілька країн).

3. Специфіка та особливості діяльності Товариства Червоного Хреста України.

4. Досвід роботи Товариства Червоного Хреста у регіоні за місцем проживання (у формі електронної презентації за результатами навчальної екскурсії).

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №7

Тема 2.3. «Волонтерська допомога бездоглядним та безпритульним громадянам» (2 години)

Мета вивчення: ознайомити зі специфікою та особливостями надання волонтерської допомоги бездоглядним та безпритульним громадянам різного віку.

Теоретичні питання:

1. Поняття «бездоглядні діти», «діти вулиці»: причини, класифікація, особливості, державна допомога.

2. Поняття «безпритульності». Характеристика осіб без визначеного місця проживання: причини, особливості, державна допомога.

Практичне завдання:

1. Розробити і презентувати комплекс волонтерських ініціатив допомоги безпритульним громадянам.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №8-9

Тема 2.4. «Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку у громаді» (4 години)

Мета вивчення: ознайомити зі специфікою та особливостями підготовки волонтерів до роботи з людьми похилого віку.

Теоретичні питання:

1. Специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку, психологічна готовність волонтерів до роботи з людьми похилого віку.

Практичні завдання:

1. Розробити і презентувати комплекс волонтерських ініціатив для літніх людей в умовах територіального центру соціального обслуговування чи геріатричного пансіонату та ін. (на вибір).

2. Розробити і презентувати комплекс волонтерських ініціатив для літніх людей за місцем проживання.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №10

**Тема 2.5. «Волонтерська допомога у закладах паліативної допомоги»
(2 години)**

Мета вивчення: ознайомити зі специфікою та особливостями ведення волонтерської допомоги хворим в умовах закладах паліативної допомоги.

Теоретичні питання:

1. Поняття паліативної допомоги.
2. Клієнти закладів паліативної допомоги.
3. Діяльність хоспісів.
4. Волонтерська допомога невиліковно хворим пацієнтам.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №11

**Тема 2.6. «Військове волонтерство»
(2 години)**

Мета вивчення: ознайомити із особливостями військового волонтерства в Україні.

Теоретичні питання:

1. Загальна характеристика волонтерських організацій України, що допомагають військовим.
2. Аналіз досвіду діяльності сумських військових волонтерів.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №12-13

**Тема 2.7. «Вулична робота волонтерів з дітьми»
(4 години)**

Мета вивчення: ознайомити із особливостями вуличної роботи волонтерів з дітьми різного віку, з різним змістовим наповненням.

Теоретичні питання:

1. Основні напрями вуличної роботи волонтерів з дітьми, головні засади організації волонтерської роботи з дітьми.

Практичне завдання:

1. Розробити і презентувати комплекс волонтерських ініціатив для дітей різного віку (самостійно визначити вік) в умовах відзначення святкового дня або вшанування визначної дати (дату визначити самостійно).

2. Розробити і презентувати комплекс волонтерських ініціатив для дітей різного віку (самостійно визначити вік) з метою організації їхнього змістовного дозвілля за місцем проживання (наприклад: в умовах дитячого/спортивного майданчику; подвір'я багатоповерхового будинку; паркової зони тощо).

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №14

(2 години)

Тема 2.8. «Зелена» соціальна робота у громаді»

Мета вивчення: ознайомити із поняттям, головними особливостями проведення «зеленої» соціальної роботи.

Теоретичне питання:

1. Проаналізувати поняття, ознаки, особливості «зеленої» соціальної роботи.

Практичне завдання:

1. Розробити і презентувати проект із благоустрою, озеленення місця проживання (прибудинкова територія, вулиця, район, населений пункт).

Зробити фото (кілька) дворів, багатоповерхівок чи/або частини вулиці. Запропонувати свій варіант покращення простору двору/території.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №15

Тема 2.9. «Підготовка волонтерів до роботи у службі «Телефон довіри»

(2 години)

Мета вивчення: визначити специфічні ознаки роботи волонтерів у службі «телефону довіри».

Теоретичні питання:

1. Історія створення організації Червоного Хреста.

2. Діяльність осередків товариства Червоного Хреста в країнах світу (на вибір кілька країн).

3. Специфіка та особливості діяльності Товариства Червоного Хреста України.

4. Досвід роботи Товариства Червоного Хреста в Сумській області (у формі електронної презентації).

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №16-17

Тема 2.10. «Визначення основних потреб громади»

(4 годин + 2 години консультації)

Мета вивчення: навчитися визначати головні проблеми, потреби, ресурси громади (територіальної, за інтересами) за місцем проживання.

Практичне завдання:

1. Розробити і презентувати проект визначення потреб і ресурсів громади (один із мікрорайонів м. Суми / за місцем проживання) за схемою, визначеною у лекційному матеріалі.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].

Семінарське заняття №18-19

Тема 2.11. «Волонтерські акції та заходи у громаді»

(2 години)

Мета вивчення: вчитися застосовувати набуті знання й уміння на практиці, створюючи авторські освітні продукти.

Практичні завдання:

1. Здійснити аналіз волонтерських акцій, заходів, подій у громаді за місцем проживання за останні пів року.

2. Створити комікс для дітей «Волонтерство у картинках».

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1]...[12].

Додаткова: [1]...[89].